

ลัทธิ เนตรยัง. 2547. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุมลูกน้ำยุงลาย โดยใช้
แนวคิดเทคนิค AIC : กรณีศึกษา บ้านนาสีดา หมู่ 7 ตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านฝาง
จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. [ISBN 974-666-208-2]

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ. พรทิพย์ คำพอ, รศ.ดร. พิระศักดิ์ ศรีฤาชา

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางการป้องกันและควบคุมลูกน้ำยุงลาย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนใช้เทคนิค AIC และศึกษาประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการป้องกันและควบคุมลูกน้ำยุงลาย ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วย ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และประชาชนที่อาศัยอยู่บ้านนาสีดา หมู่ที่ 7 ตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 40 คน เลือกพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive Selection) เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือน มกราคม – พฤศจิกายน 2546 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ข้อมูล คุณลักษณะประชากร แนวทางการสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสำรวจลูกน้ำยุงลาย (ก.อ. 1/1) และ ไฟฉาย การเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 67.5) อายุระหว่าง 30-35 ปี (ร้อยละ 37.5) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 79.5) การศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 85) อาชีพหลักเกษตรกร (ร้อยละ 97.5) จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระหว่าง 4-7 คน (ร้อยละ 97.5) ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา ไม่ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก (ร้อยละ 90) และประสบการณ์ในการสำรวจลูกน้ำยุงลายในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ไม่เคยสำรวจ (ร้อยละ 62.5) การหาแนวทางการป้องกันและควบคุมลูกน้ำยุงลาย โดยการประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (AIC) ได้แนวทางการป้องกันและควบคุมลูกน้ำยุงลายทั้งหมด 6 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในบ้านและภายในหมู่บ้าน (2) โครงการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางหอกระจายข่าว (3) โครงการประกวดบ้านปลอดลูกน้ำยุงลาย (4) โครงการสำรวจลูกน้ำยุงลายทุกสัปดาห์ (5) โครงการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกและจัดตั้ง กฏระเบียบ ข้อบังคับ ระดับหมู่บ้าน (6) โครงการประสานขอความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบลและสถานีอนามัย จากการดำเนินงานพบว่า ค่าดัชนีบริโต (Breteau Index : B.I.) ก่อนการ

T 163475

ดำเนินงาน ในทุกหลังคาเรือน สํารวจพบภาชนะที่มีลูกน้ำขุ่นลาย จำนวน 125 ภาชนะ มีค่า B.I. เท่ากับ 95.41 หลังการดำเนินงาน สํารวจพบภาชนะที่มีลูกน้ำขุ่นลาย จำนวน 1 ภาชนะ มีค่า B.I. เท่ากับ 0.76 ค่าดัชนีภาชนะ(Container Index : C.I.) ก่อนการดำเนินงาน ในทุกหลังคาเรือน สํารวจพบภาชนะทั้งหมด 1,132 ภาชนะ และพบลูกน้ำขุ่นลาย จำนวน 125 ภาชนะ มีค่า C.I. เท่ากับ 11.04 หลังการดำเนินงาน สํารวจพบภาชนะ ทั้งหมด 1,156 ภาชนะ และพบลูกน้ำขุ่นลาย จำนวน 1 ภาชนะ มีค่า C.I. เท่ากับ 0.08 ค่าดัชนีครัวเรือน(House Index : H.I.) ก่อนการดำเนินงาน ในทุกหลังคาเรือน สํารวจพบบ้านที่มีลูกน้ำขุ่นลาย จำนวน 38 หลังคาเรือน มีค่า H.I. เท่ากับ 29 หลังการดำเนินงาน สํารวจพบบ้านที่มีลูกน้ำขุ่นลาย จำนวน 1 หลังคาเรือน มีค่า H.I. เท่ากับ 0.76 จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุมลูกน้ำขุ่นลาย จะทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและยั่งยืน เพราะชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมและชุมชนเป็นเจ้าของโครงการโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้การสนับสนุนและกระตุ้นให้ชุมชนดำเนินงานตามโครงการ

Luckana Netyoung. 2004. **Community Participation in Prevention and Control of Aedes Larva Through The Application of AIC Techniques : A Case Study of Ban Nasida, Mu 7, Tambon Klang Yai, Ban Phue District, Udon Thani Province.**
Master of Public health, Graduate School. Khon Kaen university.
[ISBN 974-666-208-2]

Thesis Advisors : Assoc. Prof. Pontip Kompor,
Assoc. Prof. Dr. Pirasak Sirruecha.

ABSTRACT

This action research aims to prevent and control Aedes Larva. The community participation through the application of AIC techniques is used. This research also studies how effective the participation of the community is in preventing and control Aedes larva. The 80 samples size are Tambon administrators, Health village volunteers and the villagers who live in Ban Nasida, Mu 7, Tambon Klang Yai, Ban Phue District, Udon Thani Province. These samples, 40 are purposive selection. The data was selected between January to November 2003. The general questionnaire, focus group, in depth interview and Aedes Larva survey pattern, also flashlights are used to collect the quantitative and qualitative data.

The study results revealed as follow: Most of the samples are female 67.5%, 30-35 years of age 37.5%, married 79.5%, graduated from elementary school 85%, main occupation is agriculture 97.5%, there are 4-7 people in the household 97.5%, history illness of dengue hemorrhagic fever in the past 2 years : not ill 90%, experience of Aedes Larva survey in the year past by : never 62.5%,

There are 6 efficient projects to organize preventing and control Aedes Larva by using the Application Influence Control techniques (AIC) : (1) The project of finding and eliminating or destroying the breeding sites in the houses and in the community. (2) The project of announcing information of Larval control by village announcement. (3) The project of competing the houses Aedes larva free. (4) The project of surveying Aedes larva must be performed every week. (5) The project of establishing the committee to prevent and control Aedes larva, also to provide

village ordinance and precedence of preventing and control Aedes larva. (6) The project of collaborating between Tambon administrators institute and Health sub-district center.

The project results reveled about Breteau Index (B.I.) that before performance in every households found 125 containers with Aedes larva which B.I. = 95.41, and after finishing performance found 1 container with Aedes larva which B.I. = 0.76. About Container Index (C.I.), before performance in every households found 125 of 1132 containers stay Aedes larva which C.I. = 11.04, and after finishing performance found 1 of 1156 containers stay Aedes larva which C.I. = 0.08. About House Index (H.I.) before performance in every households found 38 households with Aedes larva which H.I. = 29, after finishing performance found 1 household with Aedes larva which H.I. = 0.76.

The study shown the achievement on preventing and control Aedes Larva, also can endure by the Community Participation through the application of AIC Techniques, because the community plays participated rule, posses the projects. In the mean time health professionals and the concerned institutes contribute and activate the community to perform the project.